

Bil sem delavec v železarni

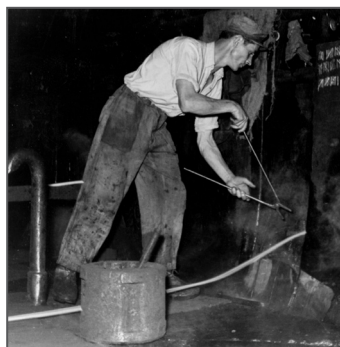
Zapisa Majda Malenšek

Javornik je bil moj dom. Kot otrok sem se podil po Svetinovem travniku. Plavati sem se naučil v bajerju v Vrbju, kjer smo se podili skupaj z Mulejevim Adijem, Bajžljevim Stankom, Delopstovim Edijem, Ferjanovima Petrom in Nikom ter Valterjevim Lodom. Bili smo »zgornje Borovlje« in otroška vojska proti »barakarjem«, med katerimi sta bila kasnejši pisatelj Slamnikov Zdravko (Pavle Zidar) in slikar Jaka Torkar, pa Malenškov Andrej in Alešev Danilo ter Ličofov Boris. Peš smo hodili za Javornikom v šolo na Koroško Belo. Leta 1939 sem začel hoditi v šolo, ki več kot sto let stara še stoji in služi namenu, nato sem med vojno obiskoval nemško šolo poleg gasilnega doma in po vojni šolo ob cesti, ki so jo zgradili Nemci.

Že petnajstleten sem leta 1948 v »mladinski brigadi« čistil železniške proge v železarni skupaj z okoli trideset mladinci. Izučil sem se za premikača. Delo je bilo zelo težko, saj sem se moral uleči pod vagon in le s težavo sem dvigoval železno sklopko za spenjanje vagonov. Šele, ko se je enemu od mladincev pripetila nesreča, je to delo postalo prepovedano za mlajše od 18 let. Po enem letu sem začel delati v valjarni na Javorniku, kjer je delal tudi moj oče. Do svojega 18. leta sem prenašal šihtne knjige, potem pa sem začel z delom na tri šihte na lahki progi »fajnštreki«, kjer sem bil »laufar« (tekač) in »šlingar« (zankar). Pri tem zadnjem delu sem bil večkrat opečen. Nato sem šel na težko proggo. Tu smo na dvigalu v višini osmih metrov nad talno pečjo prekladali do 700 kilogramov težke ingote.

Leti 1953 in 1954 sem preživel v vojski v Kraljevu. Tega časa se spominjam predvsem po politični vzgoji. Po vrnitvi sem spet začel delati na težki progi in se takoj oženil. Žena je bila zaposlena v železarni v obratu vratnih podbojev. Stanovanje sva dobila na Beli v »četvorčkih« (blokkih), kjer stanujem še danes.

Učil sem se na delovnem mestu. Moj inštruktor je bil Matevž Kalan. Kot »tišfiler« (valjavec) sem zaradi težkega dela zaslužil dva dinarja več na uro kot delovodja. Po

*Zankanje na lahki progi,
19. 10. 1960 (fototeka GMJ)*

štirje smo delali skupaj na štirih mizah. Po dveh urah dela je sledil enourni počitek, da si se vmes ohladil. Delali smo na tri izmene, na sistem 4+1. Najtežje je bilo ob nedeljah priti iz nočne in nadaljevati v popoldanski izmeni. Najdaljši počitek pa si imel, ko si prišel z dopoldanskega šihta v soboto in nadaljeval v nedeljski nočni izmeni. Po nočni izmeni sem šel zjutraj spat, popoldne pa sem velikokrat pomagal prijateljem pri gradnji hiš in nato odšel spet v nočno izmeno.

Moje naslednje delo je bilo na šteklu, kjer sem kuril peči in se usposobil za valjavca. Spet smo delali po štirje skupaj na dveh delovnih pultih po 150 metrov. Po pet valjev je vroče valjalo 500 metrov dolge pločevinaste trakove in jih stanjšalo z 20 mm do debeline 2 milimetrov. Bil sem prvi valjavec. Danes na takem delovnem pultu dela le en valjavec, ki valjanje usmerja s pomočjo računalnika. Leta 1986 sem se po 41 letih dela upokojil z beneficiranim delovnim stažem. Svoje težko delo imam v lepem spominu prav zaradi solidarnosti. Saj, če je šlo kaj narobe, smo si med seboj vsi pomagali, pa četudi nismo dobivali nobenega dodatka. Asistent na Blooming-Stecklu je bil inženir metalurgije Sašo Mandeljc, moj delovodja pa Bohinc.

Pravzaprav sem vesel, da sem še kar srečno preživel vsa leta v svojem domačem okolju na Koroški Beli in na Javorniku. Rad posedim v »Svobodi« in se pogovorim s prijatelji in sokrajani in rad posnamem kakšno lepo fotografijo in postavim razstavo.

*Delavci težke
proge, 6. 9. 1970
(last Zdravko Črv)*